

THEN 1-NA: ZIRLÂI TLÂNGPUI THLÎRNA

Tûn kêr zirlâi, “Chawlh Hahdam Lohna leh Helna” tih hian, suala tlu tawh mihring ka nihna anga kan sualna leh, rilrua thlammuanna kan neih theih lohnoten inzawmna an neih dân min hrilh fiahsak dâwn a. Chawlh hahdam lohna hian nun a tihrehawm thîn hlê mai. Kan lo beisei ang ni lova thil a lo kal châng hian, rilru hahdam taka awm a harsa a. Mahni chan tâwka thil lo tlaah lungâwi lo vin, a t̄ha zâwk leh tam zâwk neih duhna rilru min puttîr thîn.

Hetianga mahni chan tâwka lungngâwi lohna hi, thlalêra thang mêk Israel fâte helna rilru-ah pawh khân a lang chhuak a. Pathian chuan a khawngaih avângin Kanan ram pana an kal mêk lâi khân an rilthâmna tireh tûrin manna a pê a nih kha. Mahse, an lungngâwi chuang lo, Mosia chungah phunnâwiin, Aigupta “sa bêl” (*Exod. 16:3*) an ngaih thu an hrilh a. An chawlh hahdam lohna leh, an helna chuan Aigupta rama kêr leh te a diltîr ta hial mai. Helna chuan chawlh hahdam lohna a thlen a, chutiangan chawlh hahdam lohna chuan helna lian lehzual a thlentîr vê leh baw k thîn a ni.

Hêng phîr ûnau, chawlh hahdam lohna leh helna te hi, a nihna takah chuan rinna tlâkchham avânga lo thleng a ni. Tûn kêr zirlâiah hian Ram Tiam enthla tûra va kal, mi 10-te thil tawn kha kan ngaihtuah ho dâwn a. Hêng mîte hian a ram mâwizia te an va hmû a, khawizû leh hnutetui luanna ram a ni tih pawh an va hre baw k; mahse, a luahtu an hmêlmâte chu Pathianin a hneh thei a ni tih rinna an tlachham thung a. Hetianga rinna an tlâkchham avâng hian, uâlâu takin an hel ta rêng a. Chutichuan, Pathianin a hrilh dân ang ni lovin râl chu an va do va, an tlâwm chiang kher mai. Tûn kêr zirlâiah hian “rinna” tih leh “rin thil thû” tih

danglam pawh ngun takin kan ngaihtuah ho bawk dâwn a ni.

Chawlh hahdam lohna leh helna chuan tlutlûkna siam rum rum tûrin min nawr ðîn a, chu chuan nghawng râpthlâk tak tak a nei ðîn. Chutiang chu Mosia hruaitu nihna thika Pathian laka hel ta Arona leh Miriami-te thil tawnah pawh khân kan hmû a. Mosia kha chuan hêng hruaitu pahnihte hi an helnain nghawng a neihte chu tawrhîr phal lovin, an tân a ngensak ta zâwk a. A ðawngtâina chu Pathian pawhin a lo ngâithla a nih kha. Inngensakna hian sual leh ða indo tawinna kârah hian danglamna ropui tak a siam ðîn rêng a ni.

THEN 2-NA: ZIR ZÂUNA

Hmân lâi hian a khua leh tuite hmangaih êm êm lal ða tak hi a awm a. Chutiang taka lal ða chu ni mah se, lâwm nachâng hre miah lo a mi liante avângin a rilru a hah hlê mai. Ni khat chu an tân ruai ropui tak a buatsaih a. A mi sâwmte nêna an ðhut hnû chuan kutdawh pakhat hi a rawn tei lût vê nawlh mai a, dawhkân chu rawn kîl vê-in chaw chu a rawn bâr ta bawrh bawrh mai a. A duh tâwk a ei hnû chuan eng mah pawh sawi lo vin a chhuak leh ta mai a. Lal mi sâwmte chu an thinrim hlê mai. Lal hnênah chuan lâwm nachâng a hriat loh êm avângin man a, a kut leh kê-te chu an pawh darhsak vek phalsak tûrin an ngên a. Mahse, lal chuan, “Khâ kutdawhpa khân Pathian laka nî tin vawi thum in tih ziah ðhin ang hi, lei lal lakah ðum khat chiah a rawn ti vê a nih kha. Chaw ei dawhkân kîlin in ðhû a, in puar hmâ chu in ei a. In puar hnû chuan Pathian hre lo leh, a hnêna lâwmthu kam khat pawh sawi lovin in kal leh daih ðîn a ni lo’ m ni?” tiin a chhâng a.

Hei chiah hi Israel mîte harsatna pawh kha a ni. Tûn kâr zirlâi, “Chawlh Hahdam Lohna leh Helna” tih laimu ber

chu, lâwm nachâng hriat lohna chungchâng a ni. Hun liam taa Pathianin kan tâna thil a lo tih tawh leh, tâna a tih mêk leh nakina a la tih tûrte kan theihnghilh hian kan rilrû-ah lungâwi lohna a lo piang thuai thîn. Ellen G. White-i chuan kan nuna Pathian malsâwmna kan dawnte kan theihnghilh thîn hi a pawizia heti hian a lo sawi a:

“Aigupta rama rim taka hnâ an thawh thîn dân kha an *theihnghilh* a. Bâwih nihna atâ chhanchhuah an nih theihna tûr a, Pathianin a thâtna leh thiltihtheihna a lantîr zozâite pawh kha, an *theihnghilh* vek bawk. Mi tiboraltu vântirhkohin Aigupta mîte fa tîr zawng zawng a tihhlumsak vek lâi a, anni fâte erawh zuah bîk a nih dân te kha an *theihnghilh* tawh a. Tuipui Sena Pathian thil tihtheihna mak tak lo lang pawh kha an *theihnghilh* tawh. Anni chuan an tâna lo inhawng kawng zâl nuam tak chu zawha an kân mai lâiin, an hmêlma sipaite, anmahni rawn ûmtûte erawh chu tuipui tui fâwn rawn lêt lehin a chîm pil ta vek a ni tih te kha an *theihnghilh* tawh bawk. Tûna harsatna leh fiahna an hmachawn mêkte chauh chu hmûin an hria a, ‘Pathianin kan tân thil ropui tak tak a lo ti tawh a; bâwih mai ni mah ila, ani chuan hnam ropui takah min siam dâwn a ni’ tia sawi ta lo chuan, an kawng zawh harsatzia ringawt an sawi a, eng tikah nge an khualzin kawng chu a tâwp dâwn tih chu an lungkham ber a ni bawk.”—*Thlahtubulte leh Zâwlneite*, p. 291.

Lâwmna châng hriat loh hi thlarau lama mi puitling lo thawmhnâw a ni. Nausênte hian thil an hre rei thei lo tih hi i lo hre ve tawh em? An thil mamawhte chu chawplehchilha neih nghâl zêl mai an duh a. Thil an nghâk thei thlâwt lo. Nimin lawka an nû leh pâten an duh an tihsakte kha an hre reng tawh lo va, naktûka an mamawhte chu an pe leh mai dâwn tih pawh an ring ngam chuang lo. Tûn hun ringawt hi an ngaihtuah thîn. Israel mîte pawh kha naupang chhia ang

deuh an ni a. An mamawhte chu chawplehchilha neih nghâl zêl mai an duh a, tûn hmâa Pathianin thil a lo tihsak tawhte kha an theihngihl vek tawh a ni.

Thlalêr ram rovah chuan vaivut sa êm êm mai chungah an kal a, tâng khawkrawk tak tak kêra thlî lum lo thaw vûk vûkte chuan a chhêm a, an châu hlê mai. Chutih lâi chuan a mamawh chawpchilh nghâl mai thilte chauh chu an ngaihtuahnaah a awm a. Pathianin malsâwmna a lo vûr tawh zozâite kha an hre chang tawh rêng rêng lo. Thlarau lama puitling nihna an tlâkchham vang a ni. Lâwm nachâng hriat lohna chuan chawlh hahdam lohna a thlentîr thîn rêng a. Mahni chan tâwka lunglâwi lohna chu lâwmna châng kan hriat loh hian lo awm thînin, chu chu rinna tlâkchham vâng a ni duh khawp mai bawk.

Mosia khân Midian mi Zippori chu nupuih a nei a; chuwâng chuan a lakah Miriami leh Arona kha an lâwm lo va. Pathian kaihhruaina an ring zo lo. Thlalêra an awm lâia Pathianin manna a rawn pêk khân Israel mi tam tak chu an lungâwi lo va, Aigupta rama kêr leh an duh hial a nih kha. *Sâm* phuahtu Davida chuan “Pathian thil tih thât zawng zawngte chu theihngihl” (*Sâm 103:2*) lo tûrin min fuih a. Kan rilru-a Pathian thâtna kan hre reng zêl a nih chuan kan thinlungah thlamuanna kan lo nei thei ang. Israel mîte pawh hian kum 40 chhûng zet thlalêra an zin chhûng khân ni tin manna rawn pe ziahtu Pathiatna kha hmu thei reng an ni.

Manna: Nunna Chhang Entîrtu

Thlalêra manna lo tla thîn kha Pathianin anmahni a ngaihsakzia entîrtu ropui tak a ni a. Messia chu Israel mîte thlarau lam rilthâmna rawn titlai tûr leh chawlhna dik tak pe tûrin a la rawn kal dâwn a ni tih hriattîrtu pawh a ni bawk. Kha chhang rawn tla ziah kha Juda zâwlneite chuan Israel

mîte mamawh zawng zawng rawn puhru vektu tûr Messia entîrna a ni tih an hria a.

Chuvâng chuan, Isaia pawhin, “Hawh u, tuihâl apiangte u, tuihte hian lo kal rawh u, tangka nei lote pawh, lo kal ula, lei ula, ei rawh u. . . . Chaw ni sî lovah eng vângin nge tangka in sên? Puar leh fânna ni sî lovah eng vângin nge in thâ in sên? Ka thû hi ngun takin ngâithla ula, thil ãa chu ei rawh u, in nunna chu thil thauvah chuan hlim rawh se” (*Isa. 55:1, 2*) tiin a lo sawi rêng a ni. A thu sawiah hian *chhang* chu thlarau lam châw, nun titlaitu tûr entîrna a ni tih chiang takin kan hmû a. Galili ram tlâng pakhat panga ãu hmur mai mi 5,000-te chu manna hmanga an pî leh pûte hrâi puar an lo ni tawh dân hriat chhuahtîr nâna a hrâi puar hnû khân “Kei hi vân atâ lo chhuk *chhang nung* chu ka ni a. Tû pawhin hê chhang hi a ei a nih chuan, kumkhuain a nung reng ang” (*Johana 6:51, NKJV*) tih thû a sawi a nih kha.

Nî tina manna lo tla ziah ãin khân, Pathian mîte taksa mamawh a phuhrûksak bâkah, thuchah pawimawh tak rawn ken tel a nei a. Pathianin an taksa rilãamna a titlai ta ang chiah khân an thlarau nun rilãam pawh a rawn titlai ang. Ani chuan rilru leh taksa chawlhna pêk a duh êm êm a, rinnain an thil mamawhte chu a rawn pe dawn a ni tih ring ngam se a duh hlê bawk. Nimahsela, vân malsâwmna an dawnhte chuan lâwm nachâng an hre tlat sî lo va, an thlarau châwl hahdam lo tak chuan Pathianin an tâna ruahmanna a neihte chu a hel khumtîr ta zâwk a ni.

Thlalêra Israel mîte vahvaihna hi lâwm nachâng hre lo leh, rinna tlachhamte awm dân min hriattîrtu thawntu ãa tak a ni. Chawlh hahdam lohna, hlauhthâwn nei renga awmna leh a lo aluata mangang ngawt mai ãinnate hi rinna tlachhamte awm dân a ni a. Mahse, rilruh hah hian chhan dang a nei vê thei tho mai. A châng chuan kan tisa hrisêl loh avâng leh, rilru lama harsatna eng emaw kan tawh

avângin rilru hahna namên lo kan nei ʈhîn a; chùngte chu damdâwi lam thiamna hmanga enkawl chî a ni ang. Mahse, a tam berah chuan, kan riru hah leh hlauhthâwn kan ngah lutuk hi chu rinna kan tlâkchham vâng a ni tih a Chiang hlê.

Enthlatu Sâwmte: Chawlh Hahdam Lohna leh Rin Thil Thû

Hei hi Kanan ram va enthla tûra Mosian a tirh mi sâwmte-ah khân a dik khawp mai. An thil va hmuhte chu ngun taka zir chian tûr a ni a. A chhan chu an va beih hunah an khaw awm dân leh a mi chêngte nihna kha an lo hriat lâwk sâ vek a ʈul vâng a ni. A phûrawm zâwnga an thil hmuh an rawn sawi a nih chuan, Israel mîte khân huaisenna an lo nei dân sî a. Mosian an hrilh ang chu fîmkhur takin an va ti a. An tih tûr chu rinawm takin an va ti bawk. Ni 40 chhông chu ram an va fang kual a, chumi hnû chuan an lo lêt leh a. An thil va hmuhte chu Mosia hnênah an sawi ta a. Ram hausa tak a nihzia leh, thlâite chîn nân pawh a lei ʈat thû te chu phûr takin an sawi a. Nimahsela, mi chêngte chu pumraw lian tak tak an nih thû te, kulh nghet ʈa tak an neih thû te an sawi pah chuan, an hlâuthâwng hlê a ni tih a hriat hlê thung. An rilru a hah hlê a, Pathianin a chhanchhuak thei a ni tih rinna pawh an tlachham hlê bawk. An hnuâl lutuk chuan hmêlmâte hneh theih an nih thû rawn hâwnpuitu, Kaleba leh Josua-te chu lunga den hlum an duh ta hial a. A tâwpah chuan, Pathianin la bei rih lo tûra a hrilh chungin an thawk chhuak ta rum rum a, nasa takin an tlâwm ta sî a nih kha.

Rinnain hma lam pantîr se, hnehna chang tûr chuan Pathian rin chhan a ʈul a ni tih hria se ʈa tûr a ni a. Chutiang ni lovin, rin thil thû-in an thawk chhuak vê tawp a, anmahni chaknaah innghatin an kal a, hnehin an awm ta rêng bawk a. Rinna chuan Pathian-ah rinna a ngat a, Pathian thu sawi

chu a ring ngam a, hnehna chang tûrin hma lam a pan thîn. Chutih lâiin, rin thil thû chuan mihring rilrua rawn lang ang ang chu a zui a, rinna âiin mihring hriatna a dah pawimawh zâwk a, hneha awm tûrin a thawk chhuak thîn a ni.

Mosia: Inngensakna

Tûn kêr zirlâiin a sawi uâr duh ber pakhat chu a mîte tâna Mosia tawngtâina hi a ni. Israel mîte kha phunchiarin Pathian lakah hel reng mah se, Mosia erawh chuan anmahni a thlahthlam chuang lo. Pathianin anmahni a zuah ang a, Ram Tiamah chuan a hruai lût ngei dâwn a ni tih a hrih hmâ chuan an tân bâng lo vin a tawngtâi ngar ngar a. Mosia hi Krista lo entîrtu a ni a. Isua pawhin hê khawvêl Aigupta bâwih nihna aţang hian min hruai chhuak a, thlalêr ram ro min pal tlangpuiin, Ram Tiamah chuan min hruai lût vê ang. Ani chuan min thlahthlam ngâi dâwn lo va, tibeidawng fo mah ila, min kalsan dâwn chuang lo. Vawiinah pawh hian i tân a dîl reng a. A rilruah i awm reng tih hre rawh. A thinlungah i awm a. Kan inphal a nih ngat chuan, min ngensaktu hian amah nêna kumkhuaa chêng dûn tûrin min rawn hruai ngei ngei dâwn a ni.

THEN 3-NA: NUNA BEL TÛR

Ellen G. White-i chuan hetiang hian lungâwi lohna kan neih thîn chhan leh, lâwm nachâng kan hriat loh thîn chhan a lo sawi a: “Ring lovin kan awm vê tûr a ni em le? Engati nge lâwm nachâng hre lo leh ringhleltu kan nih reng ang ni? Isua chu kan thian a ni a; vâna awm zawng zawngte khian min rawn ngaihven êm êm hlawm a; enghelh kan neih leh hlahh kan neihte hian Pathian Thlarau Thianghlim chu a tilungngâi thîn. Min tichautu leh tinguitu, thlêmna kan tawh châng pawha min tanpui theitu pawh ni lo thilahte

hian kan inngat tûr a ni lo va. Pathian rin lohna leh nakin hnû zêla thil pawimawha kan inbuatsaihna dâl thei thilte chu hmun kan kian tûr a ni lo. Pathian chuan a mîte hi thil vei tut tut avânga lungngâi tûrin min duh lo a ni tih i hre reng ang u.”—*Thlahtubulte leh Zâwlneite*, p. 294.

Tirhkoh Petera pawhin min ngaihsak avângin kan manganna zawng zawng chu Amâ chung a nghat vek tûrin min sâwm baw (1 Pet. 5:7, NKJV).

Engtin nge Pathianah leh a thutiamahnte chuan rinna nghah tak tak dân kan lo thiam theih ang? Pathian thutiamahnte rinna i nghah ngam avânga thil i lo tawn tawhte chu han sawi teh.